

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ACADEMIC MANAGEMENT AFFECTING THE DEVELOPMENT OF LEARNERS' KEY
COMPETENCIES IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE INGHONG
CONSORTIUM, SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE CHIANG RAI

ชาญชัย เลื่อนันท์¹, น้าฝน บุญนิยม²

Chanchai Laonan¹, Namfon Boonniyom²

Corresponding Author E-mail: 67206146@up.ac.th

Received: Jan 26, 2026; Revised: Mar 03, 2026; Accepted: Mar 23, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 210 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรง 0.67–1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.919 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เท่ากับ 0.947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบทีละขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3) การบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ มี 7 ปัจจัยสามารถพยากรณ์การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล, การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา

¹Student in Master of Education Degree, Educational Administration, University of Phayao

²อาจารย์ที่ปรึกษา, วิทยาลัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา

²Advisor, School of Education, University of Phayao

Abstract

The objectives of this research were to 1) examine the level of academic administration; 2) examine the level of learners' key competency development, 3) investigate the relationship between academic administration and learners' key competency development, and 4) construct a predictive equation of academic administration affecting the development of learners' key competencies. The sample group consisted of 11 school administrators and 210 teachers, totaling 221 participants. The sample size was determined using Krejcie & Morgan's table, and the participants were selected through simple random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The content validity (IOC) ranged from 0.67 to 1.00. The reliability coefficients for the questionnaires on academic administration and learners' key competency development were 0.919 and 0.947, respectively. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of academic administration was high, with school curriculum development being the highest-rated aspect. 2) The overall level of learners' key competency development was high, with the ability to use technology being the highest-rated aspect. 3) There was a statistically significant positive relationship between all aspects of academic administration and learners' key competency development at the .01 level. 4) There were 7 factors of academic administration that significantly predicted the development of learners' key competencies in secondary schools within the Ing Khong Consortium, under Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai, at the .01 level of statistical significance.

Keywords : Factors Affecting, Academic Management, Development of Learners' Key Competencies

บทนำ

ในยุคแห่งพลวัตที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะหลากหลายมากกว่าการเรียนรู้เพียงเนื้อหาตามหลักสูตร ผู้เรียนต้องสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา สื่อสาร และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมฐานความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งหมายถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มุ่งเน้นการพัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา 2564) การบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ จึงต้องเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2565)

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติ เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินต่าง ๆ ยังสะท้อนว่าผู้เรียนจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากข้อจำกัดด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากร สื่อ และอุปกรณ์ รวมถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ปรากฏชัดในระดับพื้นที่ (ประวีณา ราชแสง 2565)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการบริหารงานวิชาการส่งผลโดยตรงต่อสมรรถนะและคุณภาพของผู้เรียน อาทิ งานวิจัยของ ญลิน จันทปัญญา, และสุภัทรรักษ์ คำสามารถ (2568) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ ภูอาบทอง, และคนอื่นๆ (2564) ที่ระบุว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาระบบการเรียนรู้เป็นตัวแปรพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนที่ดีที่สุด

ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีแนวโน้มลดลง โดยเปรียบเทียบผลทดสอบ O-NET ย้อนหลังปีการศึกษา 2565-2566 พบว่าคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีค่าเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับระดับประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จึงกำหนดนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการบริหารงานวิชาการเชิงรุกและการใช้นวัตกรรม SPMCR Model (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 2568)

ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีบริบทของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากความเหลื่อมล้ำทางทรัพยากรและแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดลงตามข้อมูลข้างต้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับสภาพจริงของสหวิทยาเขต เพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเลิศอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนิน การเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

อรุณรัช ศาสตรสกุล (2565) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงาน วิชาการ คือการขับเคลื่อนและบริหารจัดการมวลประสบการณ์ตลอดจนกิจกรรมทางการศึกษาทั้งหมดภายในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานระดับสูง

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการวางแผน ดำเนินงาน ควบคุม และประเมินผล กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักและเป็นหัวใจสำคัญ ของการดำเนินงานในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ที่ขับเคลื่อนระบบการศึกษาและเป็นศูนย์กลางในการ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวว่า การให้ความสำคัญกับงานวิชาการถือเป็นภารกิจเร่งด่วนของ สถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะความรู้ และบรรลุมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักและภารกิจสำคัญสูงสุดของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

James J.F. Forest, & Kevin Kinser (2002) ได้ทำการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสรุปได้ 13 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน 2) ด้านวางแผนและพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สนับสนุน เป้าหมายและมาตรฐาน 3) ด้านการตลาด 4) ด้านบุคลากร 5) ด้านการจัดตารางเรียน 6) ด้านการจัดชั้นเรียน 7) ด้านกฎหมาย 8) ด้านการวัดประเมินผลและการประกันคุณภาพ 9) ด้านการแก้ไขข้อขัดแย้ง 10) ด้านการเสริมแรง ขวัญกำลังใจ คุณธรรม จริยธรรม 11) ด้านงานที่เกี่ยวข้องกับกระทรวง 12) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 13) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีต่อ สาธารณชน

สริพร เขาวนชัย (2567) ได้ทำการการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสรุปได้ 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้าน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา 8) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า จากการสังเคราะห์วรรณกรรม งานวิจัย และทฤษฎี โดยเฉพาะแนวคิดของ James J.F. Forest, & Kevin Kinser จาก University of Massachusetts Lowell และรศ.ดร.สถิตพร เชาว์ชัย โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบ ใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป และได้องค์ประกอบขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน เพื่อนำไปศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2.1 ความหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้อธิบายว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คือศักยภาพในการแสดงออกถึงความรู้และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้อธิบายว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หมายถึงระดับความสามารถที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยครอบคลุมความสามารถด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

สรุปได้ว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะ ทักษะ และพฤติกรรมที่ผู้เรียนควรมี เพื่อสามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 องค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยอ้างอิงจากเอกสารคู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2565) ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับสารและส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตน
2. ความสามารถในการคิด หมายถึง ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและจัดการกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้กระบวนการต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีทักษะในการประยุกต์ใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ และนำกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาเป็นแนวทางในการศึกษา การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์

การบริหารงานวิชาการ จำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา



ตัวแปรเกณฑ์

การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของ
ผู้เรียน จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2568 แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน ครูผู้สอน จำนวน 447 คน จากโรงเรียน 11 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 476 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 221 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และครูผู้สอน จำนวน 210 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, & Morgan (1970) และได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป ชนิดตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตามประเภทของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ มีจำแนกเป็น 7 ด้าน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 42 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 ข้อ และ 7) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จำนวน 6 ข้อ โดยเครื่องมือมีความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.919

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จำนวน 5 ด้าน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 30 ข้อ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร จำนวน 6 ข้อ 2) ความสามารถในการคิด จำนวน 6 ข้อ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 6 ข้อ 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต จำนวน 6 ข้อ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จำนวน 6 ข้อ โดยเครื่องมือมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.947

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยกระบวนการเก็บข้อมูลในขั้นนี้เป็นการส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่านช่องทาง Google form จำนวน 221 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 221 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการและระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามรายละเอียด โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560)
2. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยการหาค่าแบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตน์ (2564)
3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบทีละขั้นตอน เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ในการพยากรณ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม

ด้านที่	รายการ	ระดับการบริหารงานวิชาการ			ลำดับที่
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.26	0.65	มาก	1
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.24	0.62	มาก	3
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.23	0.52	มาก	4
4	ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.25	0.56	มาก	2
5	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.18	0.60	มาก	7
6	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.22	0.57	มาก	6
7	ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.22	0.61	มาก	5
	รวมเฉลี่ย	4.23	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.60)

2. ผลการศึกษาระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม

ด้านที่	รายการ	ระดับการ พัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน			ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1	ความสามารถในการสื่อสาร	4.26	0.67	มาก	3
2	ความสามารถในการคิด	4.27	0.59	มาก	2
3	ความสามารถในการแก้ปัญหา	4.25	0.63	มาก	5
4	ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	4.26	0.59	มาก	4
5	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.29	0.52	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.27	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ระดับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ความสามารถในการคิด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.63)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การบริหารงานวิชาการ	การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Total
X ₁	.782**	.611**	.474**	.441**	.408**	.737**
X ₂	.768**	.659**	.430**	.464**	.382**	.733**
X ₃	.395**	.337**	.390**	.378**	.388**	.505**
X ₄	.615**	.653**	.535**	.507**	.342**	.718**
X ₅	.690**	.528**	.542**	.472**	.435**	.722**
X ₆	.331**	.322**	.342**	.413**	.316**	.461**
X ₇	.705**	.624**	.588**	.584**	.397**	.785**
Total	.837**	.726**	.637**	.629**	.514**	.904**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.904$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.461–0.785

4. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบที่ละขั้นตอน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	SE.B	t	p
ค่าคงที่	.409	-	.139	2.95**	.004
ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_4)	.195	.244	.031	6.26**	.001
ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (X_7)	.154	.210	.035	4.36**	.001
ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (X_3)	.121	.140	.028	4.31**	.001
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	.136	.198	.032	4.29**	.001
ด้านการนิเทศการศึกษา (X_6)	.091	.115	.025	3.60**	.000
ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_2)	.115	.160	.032	3.56**	.000
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_5)	.101	.134	.033	3.01**	.003
R = .907 R ² = .823 R ² adj = .818 S.E.est. = .187					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า การบริหารงานวิชาการอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถพยากรณ์การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา, ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา, ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน, ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, ด้านการนิเทศการศึกษา, ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีประสิทธิภาพร่วมกันกับตัวแปรเกณฑ์ และอธิบายตัวแปรเกณฑ์การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เท่ากับร้อยละ 82.30 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนน มาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ($\hat{Y}$)

$$\hat{Y} = 0.409 + 0.195(X_4) + 0.154(X_7) + 0.121(X_3) + 0.136(X_1) + 0.091(X_6) + 0.115(X_2) + 0.101(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\hat{Z}_y$)

$$\hat{Z}_y = 0.244(X_4) + 0.210(X_7) + 0.140(X_3) + 0.198(X_1) + 0.115(X_6) + 0.160(X_2) + 0.134(X_5)$$

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีกลไกการบริหารจัดการที่ครอบคลุมภารกิจหลักทางวิชาการทั้ง 7 ด้านอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดนโยบายและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากแต่ยังไม่ถึงระดับมากที่สุดนั้น เป็นเพราะกระบวนการบริหารจัดการในบางด้านยังอยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนที่ยังไม่เพียงพอต่อการยกระดับคุณภาพให้ถึงขีดสุดในทุกมิติพร้อมกัน ทำให้ครูและบุคลากรยังคงต้องเผชิญกับภาระงานที่ซับซ้อน ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานวิชาการในเชิงลึกยังต้องการเวลาและการพัฒนาความต่อเนื่องในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฌลิณ จันทปัญญา, และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2568) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกับผลงานวิจัยของ จิตภา ศิริมูล (2567) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นผลมาจากการบูรณาการสื่อดิจิทัลและนโยบายสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือได้อย่างมีจริยธรรมและเกิดประสิทธิภาพ รองลงมาคือด้านความสามารถในการคิด เพราะเกิดจากการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุกและโครงงานเป็นฐาน ซึ่งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ขั้นตอนและเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างมีระบบ ด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่าผู้เรียนมีความตระหนักในการใช้วิจารณญาณสื่อสารเพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบ เนื่องจากการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะเจรจาต่อรองและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสถานการณ์จริง และด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีความสอดคล้องกับการสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการปรับตัว การทำงานเป็นทีม และการจัดการความขัดแย้ง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้ในชีวิตประจำวันได้ดี ในส่วนของด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับมาก ซึ่งแม้จะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในรายข้อด้านการตัดสินใจและใช้เหตุผลประกอบ แต่สาเหตุที่ภาพรวมด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่น เนื่องจากเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเผชิญสถานการณ์และการฝึกฝนจากประสบการณ์จริง ซึ่งมีความท้าทายมากกว่าทักษะด้านการเรียนรู้ทั่วไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทรฤติ พุ่มดีอิง, และพงษ์กฤตย์ นามปพน อังกูร (2567) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกับผลงานวิจัยของ ฌลิณ จันทปัญญา, และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2568) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า การบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.904$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.461–0.785 ซึ่งสะท้อนว่าการบริหารงานวิชาการเป็นกลไกหลักที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีทิศทางที่ชัดเจนและมีมาตรฐาน ผ่านระบบประกันคุณภาพภายในและหลักสูตรที่ทันสมัย สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เนื่องจากด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการวัดผลแบบดั้งเดิม มากกว่าการประเมินตามสภาพจริงที่เน้นสมรรถนะ จึงทำให้การเชื่อมโยงระหว่างผลการประเมินกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนยังไม่ชัดเจน ในส่วนของด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการสอนทั่วไป ยังขาดการนำนวัตกรรมมาปรับใช้เป็นระบบเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกฝนทักษะหรือการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นสถานศึกษาจึงควรปรับเปลี่ยนระบบการวัดผลให้มุ่งเน้นการประเมินสมรรถนะรายบุคคล และส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทร์ฤดี พุ่มดียิ่ง, และพงษ์กฤตย์ นามปพน อังกูร (2567) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง เช่นเดียวกับกับผลงานวิจัยของ วิโรจน์ สุรสาคร, และคนอื่นๆ (2566) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเช่นเดียวกัน

4. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา, ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา, ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน, ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, ด้านการนิเทศการศึกษา, ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตอิงโขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณลิน จันทปัญญา, และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2568) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการอย่างน้อย 1 ด้าน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายและผู้บริหารควรมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดเก็บข้อมูลการเทียบโอนผลการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นปัจจุบันและเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ระหว่างโรงเรียนในสหวิทยาเขตอิงโขง เพื่อสร้างกลไกการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างยั่งยืน

1.2 สถานศึกษาควรจัดตั้งคลินิกวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นพื้นที่ให้ครูนำปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์และทำวิจัยในชั้นเรียน โดยควรมีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน พร้อมจัดเวทีวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานทุกภาคเรียน เพื่อแก้ปัญหาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่อง

1.3 สถานศึกษาควรออกแบบโครงการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะชีวิตผ่านสถานการณ์จริงนอกห้องเรียนหรือกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับการเจรจาต่อรอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งจะช่วยปิดช่องว่างด้านการนำทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจริงของผู้เรียน

1.4 สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้เท่าทันสื่อและจริยธรรมดิจิทัล ควบคู่ไปกับการสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัย เนื่องจากด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะผู้เรียนมากที่สุด โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกตัดสินใจเลือกเครื่องมือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและป้องกันผลกระทบทางลบจากการสื่อสาร

1.5 ผู้บริหารควรเปลี่ยนบทบาทจากการนิเทศเพื่อตรวจสอบมาเป็นการนิเทศเชิงพัฒนา โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ระบุประเด็นที่ต้องการรับการนิเทศตามความจำเป็นจริง และเน้นการให้คำปรึกษาแบบกัลยาณมิตรเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหาการสอนร่วมกัน เพื่อแก้จุดอ่อนเรื่องแผนการนิเทศที่ไม่ชัดเจน

1.6 ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการวิเคราะห์กรณีศึกษา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การจำแนกข้อมูล และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นทักษะที่พบว่าต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ในวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ระบบสารสนเทศดิจิทัลเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ระบบที่ช่วยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้มีความแม่นยำและตอบโจทย์ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ ในวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาที่บูรณาการกับการนิเทศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเปลี่ยนผ่านจากการประเมินเพื่อรายงานผลไปสู่การประเมินเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่บูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 และระบบการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายตามความถนัดของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถอดบทเรียนการบริหาร ในวิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนกระบวนการบริหารงานวิชาการและการใช้สื่อเทคโนโลยีของสถานศึกษาที่มีผลการพยากรณ์สมรรถนะผู้เรียนระดับสูง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบ

เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และนำมาสังเคราะห์เป็นโมเดลต้นแบบสำหรับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ฤดี พุ่มดีอิง, และพงษ์ภักดิ์ นามปพนอังกูร. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 11(2), 151.
- จิตาภา ศรีมูล. (2567). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา (การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา).
- จิรวรรณ ภูอาบทอง, สมใจ ภูมิพันธุ์, และภัทรวรรณ คำแปล. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(3), 31-32.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: อมรการพิมพ์ ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ณลิน จันทปัญญา, และสุภัทรรักษ์ คำสามารถ. (2568). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์, 5(1), 61-62.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประวีณา ราชแสง. (2565). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- วิโรจน์ สุรสาคร, สมบัติ เดชบำรุง, ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู, และชญานันท์ นภัทร์ธัชชัย. (2566). การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 10(4), 333-334.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิพร เขาวนชัย. (2567). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. พิษณุโลก: การพิมพ์ต่อทคอม. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปี 2568. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับอัปเดต). สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2568, จาก <https://www.moe.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- อรุณรัชช์ ศาสตร์สกุล. (2565). การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 ในวิกฤติการณ์โควิด 19. วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 8(1), 132.
- James J. F. Forest and Kevin Kinser. (2002). *Higher Education in the United States: An Encyclopedia*. Oxford: ABC- CLIO
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.